

Beleidsnota economische zaken 2013-2014

4 februari 2013

Registratienummer	2012-35629		
Versie	4-02-2013		
Status	Definitief		
Opdrachtgever	College van B&W	Auteur	M. Beute

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Evaluatie	4
1.2 Kernpunten coalitieakkoord	5
1.3 Aanpak nieuwe beleidsnota	5
2. Huidige situatie	7
2.1 Algemeen karakter	7
2.2 Werkgelegenheid	7
2.3 Sterkte zwakte analyse	10
3. Gewenste situatie	12
3.1 Subdoel ruimte bieden	13
3.1.1 Detailhandel	14
3.1.2 Bedrijventerreinen	15
3.1.3 Agrarische sector	16
3.1.4 Recreatie en toerisme	16
3.1.5 Zorg	17
3.2 Subdoel goede dienstverlening	18
3.2.1 Servicepunt ondernemers	18
3.2.2 MKB-onderzoek ondernemersvriendelijke gemeente	18
3.2.3 Contact met het bedrijfsleven	19
3.2.4 Inkoop en aanbesteding	19
3.3 Subdoel vitale arbeidsmarkt	20
4. Uitvoering	21
4.1 Samenwerking	21
4.2 Middelen	22
4.3 Actiegericht	22
4.4 Monitoren en evalueren	22
Bijlage 1 Actietabel	23
Bijlage 2 Doelentabel	26

Samenvatting

Het centrale doel van ons economisch beleid is het stimuleren van de lokale en regionale werkgelegenheid. Dit is een gewenst maatschappelijk einddoel, waar de gemeente indirect invloed op heeft. Wij als gemeente hebben het meeste invloed op het zijn van een ondernemersvriendelijke gemeente. Daaronder zijn drie subdoelen geformuleerd, die bijdragen aan het einddoel.

De subdoelen zijn:

- ruimte bieden
- goede dienstverlening
- vitale arbeidsmarkt

De acties (ca. 45) die aan de subdoelen bijdragen staan in de actielijst. De doelentabel geeft aan welke ambities de gemeente nastreeft en hoe die zal worden gemeten. Ten opzichte van de huidige situatie willen we verbetering of ten minste behoud realiseren.

We denken dat dit kan door bestaande economische verbindingen vast te houden en de niet-economische verbindingen te versterken. Dit betekent dat de gemeente ten opzichte van het beleid in de voorgaande jaren minder inzet op het aantrekken van nieuwe bedrijven en meer op het faciliteren van de reeds gevestigde bedrijven. Dit doet de gemeente door onder andere goed te blijven schakelen met de andere spelers op het economische terrein (buurgemeenten, Kamer van Koophandel, Provincie, etc.). Samen met de ondernemers zoeken we naar oplossingen en verbetermogelijkheden.

Ook gaat de gemeente de dienstverlening verbeteren door het servicepunt voor ondernemers anders in te richten. De bedrijfscontactfunctionarissen vormen het eerste aanspreekpunt (de "frontoffice") voor ondernemers waar zij met al hun wensen en ideeën terecht kunnen. De verdere afhandeling vindt plaats in de organisatie ("backoffice") waarbij zaakgericht en vraaggericht zal worden gewerkt.

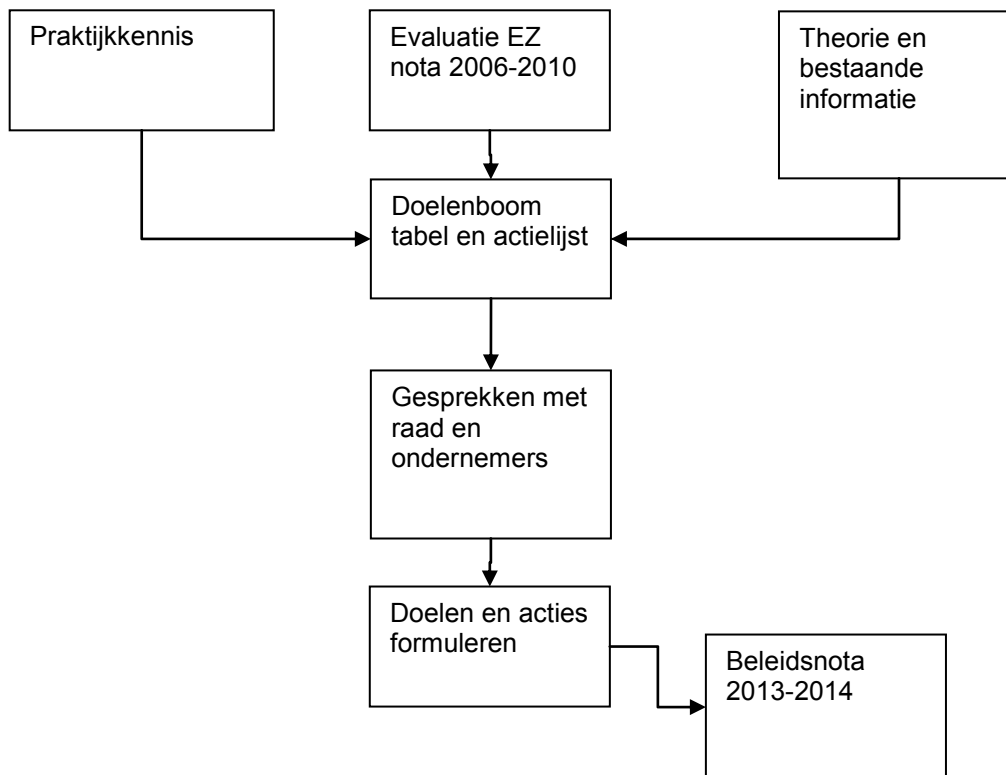
Omdat de gemeente niet op alle economische factoren invloed heeft, richten wij ons op die zaken waar wij daadwerkelijk invloed op kunnen uitoefenen. De gemeente gaat meer aandacht geven aan de integratie van economisch beleid binnen de niet-economische beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ontwikkeling, sociale zaken, recreatie en toerisme en binnen de interne bedrijfsvoering.

De rode draad van het beleid is samenwerking. Samen met de ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven de mogelijkheden benutten om de werkgelegenheid te bevorderen. Van groot belang is daarbij ook dat het beleid aanvullend en versterkend is op regionaal, provinciaal en landelijk beleid. De gemeente kijkt niet alleen naar binnen, maar we richten onze blik ook naar buiten op buurgemeenten en de regio. Samen staan we sterker!

1. Inleiding

De lokale economie is een belangrijk onderwerp in het collegeprogramma en één van de pijlers uit de gemeentelijke structuurvisie. Werkgelegenheid, voorzieningen, ruimte voor (agrarische) bedrijvigheid en maatschappelijk betrokken ondernemers zijn belangrijke factoren die bijdragen aan vitale kernen en het behouden van de kwaliteit van het landschap. Opsterland kent een rijke traditie op het gebied van burgerparticipatie en mede daarom is gekozen om ondernemers en belangenorganisaties actief te betrekken bij het opstellen van deze beleidsnota. Tevens is ervoor gekozen om het beleid zo SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) mogelijk te formuleren. Hiervoor zijn onder andere twee speciale bijeenkomsten georganiseerd en zijn de ondernemersverenigingen gevraagd prioriteiten aan te geven in het beleid.

Schematisch weergegeven was de aanpak als volgt.

1.1 Evaluatie

In 2006 heeft de gemeenteraad van Opsterland het Economisch Beleidsplan 2006-2009 vastgesteld. In 2010 is daar het activiteitenplan economische zaken 2010 aan toegevoegd. In 2011 is het gevoerde beleid over de jaren 2006-2010 geëvalueerd en op 31 oktober 2011 in de commissie Mienskip besproken.

Er is veel bereikt en aan de cijfers is ook te zien dat het bedrijfsleven in de gemeente Opsterland en de regio het relatief goed doet in vergelijking met de rest van Nederland. Echter, er is ook het besef dat er kwetsbare sectoren zijn en bedreigingen voor de lokale economie.

De aanbevelingen uit de evaluatie waren:

- intensiver samenwerking op lokaal en regionaal niveau;
- stimuleer beheer en parkmanagement op bedrijventerreinen;
- speciale aandacht voor middenstand en starters;
- betere interne afstemming van beleid en communicatie.

De raadscommissie Mienskip onderschreef deze aanbevelingen maar vroeg ook speciale aandacht voor het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente en de rol van de lokale ondernemers daarin.

1.2 Kernpunten coalitieakkoord

Het coalitieakkoord vormt een belangrijke basis voor het op te stellen beleid. In het coalitieakkoord 2010-2014 wordt over economisch beleid het volgende gesteld:

- Te benutten kansen zijn het verstrekken van informatie over gemeentelijk beleid en het meedenken met de ondernemer. Een ondernemersloket gaat daarvoor de basis vormen.
- Het stimuleren van vrij ondernemerschap met het oog op werkgelegenheid.
- Ondernemerschap stimuleren betekent ook het voortzetten van de deregulering.
- Een onderzoek doen naar de mogelijkheden van bedrijfsverzamelgebouwen voor startende ondernemers.
- Het scheppen van mogelijkheden voor particuliere zorginstellingen.
- Het aantal koopzondagen blijft gelijk.

De begroting 2013 sluit hier nauw op aan en formuleert de te bereiken doelen als volgt:

- Het in stand houden van de werkgelegenheid en het bevorderen van het ondernemerschap.
- Een goede en slagvaardige samenwerking tussen bedrijfsleven en gemeente.
- Een situatie waarin ondernemers zo weinig mogelijk last hebben van bureaucratie.
- De zorgfunctie heeft een prominente rol in de werkgelegenheid in onze gemeente.
- Een regionale samenwerking met het oog op het optimaliseren van de balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen binnen de regio.

1.3 Aanpak nieuwe beleidsnota

In de raadscommissie Mienskip is op 31 oktober 2011 afgesproken dat er een nieuwe beleidsnota komt waarin de conclusies van de evaluatie worden meegenomen. Op basis van een plan van aanpak van 11 april 2012 heeft het College van B&W het proces bepaald waarmee in 2012 het nieuwe economische beleid voor de jaren 2013-2014 (globaal tot einde van deze raadsperiode) zal worden opgesteld. Het was een interactief proces door de gesprekken met de ondernemers en het vooraf betrekken van de gemeenteraad. Op verzoek van de raad is tevens gekozen om deze beleidsnota te gebruiken als proef om meer SMART-methodiek in het gemeentelijk beleid toe te passen.

Er is goed gekeken naar beleid van de burens. Belangrijke basis was het rekenkameronderzoek naar het economisch beleid in de gemeente Ooststellingwerf uit 2009. Om twee redenen. Ten eerste omdat het beleid van Ooststellingwerf werd gebenchmarkt met het beleid van Skarsterlân, Steenwijkerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf. Ten tweede omdat de rekenkamer beoordeelde of de gemeente haar economische doelstellingen SMART heeft geformuleerd. Voor ons zeer nuttige input.

Op 22 mei 2012 heeft er een discussieavond met de ondernemersverenigingen en raadsleden plaatsgevonden. Hiervoor zijn alle raads- en commissieleden, ondernemers uit Opsterland en diverse instanties zoals de Kamer van Koophandel, UWV, MKB-Nederland en de Recron uitgenodigd. Er waren circa 30 mensen aanwezig. Er zijn een viertal workshops gehouden. Het doel van deze workshops was dat de aanwezigen met elkaar in gesprek konden gaan aan de hand van vier subthema's namelijk duurzaamheid, lokale economie, onderwijs & arbeidsmarkt en detailhandel. De resultaten van deze avond zijn met name nuttig geweest voor het opstellen van de sterkte zwakte analyse.

Vervolgens zijn al onze eigen activiteiten opgesomd en daarbij scherp de activiteiten van de resultaten gescheiden. De uitkomsten van deze exercitie vindt u in bijlage 1 en 2 (acties, doelen en resultaten). Tijdens deze exercitie is ook een doelenboom gemaakt. Hieruit werd vooral duidelijk welke resultaten bijdragen aan welke subdoelen die weer bijdragen aan de doelen van de gemeente.

In augustus en september was er een schriftelijke peiling over de prioriteiten in de verschillende acties onder alle ondernemersverenigingen. Dit heeft tot bepaalde prioriteiten geleid die in de actietabel zijn aangegeven.

Op 4 september 2012 heeft presentatie en informele toetsing van de doelen en de SMART-aanpak plaatsgevonden onder raadsleden na afloop van de raadscommissie Romte. Vervolgens is de concept beleidsnota opgesteld om deze nu aan de raad ter besluitvorming voor te leggen.

2. Huidige situatie

2.1 Algemeen karakter

Opsterland is een grote plattelandsgemeente met veel agri-gerelateerde bedrijvigheid. Boerderijen, weilanden en akkers bepalen dan ook voor een groot deel het beeld van de Opsterland. Maar bijvoorbeeld door de komst de schaalvergroting en modernisering van de landbouw heeft het begrip "agribusiness" een nieuwe impuls en betekenis gekregen in de gemeente. Nieuwe technieken, bewerkingsmethodes en initiatieven op het gebied van duurzaamheid en energiereductie doen hun intrede.

Maar Opsterland is ook een gemeente met veel MKB-bedrijven in o.a. techniek en metaalbewerking, opslag en logistiek. De meeste van deze bedrijven zijn gevestigd op de bedrijventerreinen in Gorredijk en de meer grote en hoogwaardige industrie op Drachten-Azeven Zuid. De afgelopen jaren zijn de bedrijventerreinen van Opsterland gestaag gegroeid. Dit hebben we grotendeels te danken aan de ligging van de A7 en de N381 maar ook aan de grootschalige gemeentelijke investeringen in de bereikbaarheid.

Opsterland beschikt in verhouding tot het aantal inwoners en het verzorgingsgebied ook over een kwalitatief goed winkelaanbod. Gorredijk vult daarin de belangrijkste rol. Wel staat het winkelbestand onder druk door concurrentie van omliggende dorpen en steden. Ook landelijke ontwikkelingen zoals de toename van thuiswinkelen via internet zijn bedreigingen voor de middenstand. Vooral de kleinere dorpen lopen het risico op een verschraving van het aanbod. Het is van groot belang om te zorgen dat de juiste randvoorwaarden aanwezig zijn, zoals voldoende gratis parkeergelegenheid en een gezellige uitstraling van de kernen.

De sector recreatie en toerisme levert ook een grote bijdrage aan de lokale economie in directe en indirecte zin. Door het landelijke karakter, de afwisseling van bos en landerijen en de cultuurhistorie is Opsterland erg aantrekkelijk voor (dag-)recreatanten. Er zijn de laatste jaren veel bed & breakfast ondernemingen bijgekomen.

De zorgsector is van groot belang voor Opsterland mede door de aanwezigheid van een aantal grote instellingen met name in Beetsterzwaag. De werkgelegenheid in deze sector is de afgelopen jaren gegroeid.

2.2 Werkgelegenheid

De samenstelling van de werkgelegenheid is vrij divers. Enkele relatief sterke sectoren zijn wel duidelijk herkenbaar als we kijken naar het aantal bedrijfsvestigingen per sector in de Gemeente Opsterland. Er zijn in totaal ca. 2460 bedrijven in de Gemeente Opsterland geregistreerd. Er zijn ruim 400 bedrijven actief in de landbouw en bovendien kan vrij zeker worden gesteld dat een groot deel van de vestigingen in handel en reparatie en transport zijn gerelateerd aan diezelfde agrarische sector. Bouwnijverheid, dienstverlening en zorg leveren ook een groot aandeel. De zorgsector kent weinig bedrijfsvestigingen maar is goed voor bijna 1/3 van de werkgelegenheid omdat het grote instellingen betreft.

Tabel 1 Bedrijfsvestigingen

Sectie omschrijving	2007	2008	2009	2010	2011
Landbouw/visserij	455	448	431	411	411
Industrie/delfstoffenwinning	128	127	126	124	123
Nutsbedrijven	3	3	3	3	3
Bouwnijverheid	248	255	274	272	274
Handel en reparatie	454	464	464	473	471
Vervoer, opslag en communicatie	103	102	108	113	119
Horeca	76	76	72	78	75
Financiële instellingen	24	26	26	25	21
Zakelijke dienstverlening	316	349	381	389	424
Openbaar bestuur en overheid	3	3	3	3	3
Onderwijs	48	51	58	63	75
Gezondheids- en welzijnszorg	124	137	152	185	220
Overige dienstverlening	191	202	219	235	253
Subtotaal gemeente	2173	2243	2317	2374	2472
Groei	-	70	74	57	98
Groei %	-	3,2	3,3	2,5	4,1
Aandeel gemeente in Fryslan %	4,81	4,77	4,76	4,77	4,79
Totaal Provincie	45218	47018	48702	49730	51559

Tabel 1. Aantal bedrijfsvestigingen per sector in de Gemeente Opsterland, bron: Kamer van Koophandel.

De werkgelegenheid is niet gelijk verdeeld over deze sectoren.

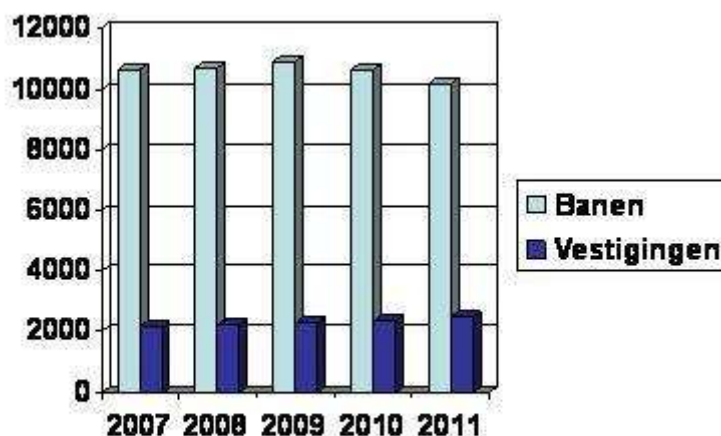
Tabel 2 Werkgelegenheid

Sectie omschrijving	2007	2008	2009	2010	2011	Vershil 2007- 2011
Landbouw/visserij	856	855	843	673	669	-22%
Industrie/delfstoffenwinning	1114	1060	1048	978	762	-32%
Nutsbedrijven	2	2	2	2	6	+300%
Bouwnijverheid	883	912	933	865	838	-5%
Handel en reparatie	1245	1301	1251	1211	1242	-0,03%
Vervoer, opslag en communicatie	238	267	279	275	298	+25%
Horeca	274	266	267	267	253	-8%
Financiële instellingen	154	161	165	160	115	-25%
Zakelijke dienstverlening	619	600	570	597	658	+6%
Openbaar bestuur en overheid	201	196	207	221	208	+3%
Onderwijs	515	516	560	563	584	+13%
Gezondheids- en welzijnszorg	1472	1519	1572	1590	1614	+10%
Overige dienstverlening	292	297	317	318	312	+7%
Subtotaal gemeente	7865	7952	8014	7720	7559	-3,9%
Groei	182	87	62	-294	-161	
Groei %	2,4	1,1	0,8	-3,7	-2,1	-3,9%
Aandeel gemeente in Fryslan %	3,47	3,43	3,45	3,38	3,29	
Totaal Provincie	226571	231800	232291	228517	229535	+1,3%

Tabel 2. Werkgelegenheid per sector (fulltime banen), bron Kamer van koophandel

In tabel 2 is goed te zien hoe de werkgelegenheid zich de laatste jaren heeft ontwikkeld. De zorgsector en het onderwijs zijn gestaag gegroeid, maar landbouw en industrie zijn aanzienlijk gekrompen. Tegen de verwachting in is het aantal banen in de bouwrijverheid niet veel gedaald. De financiële sector loopt langzaam maar zeker terug, wat goed valt te verklaren door het vertrek van diverse kleinere bankkantoren uit de dorpen. In de zakelijke dienstverlening veel zzp'ers actief. Omdat de werkgelegenheid vrij divers is samengesteld is deze ook minder kwetsbaar dan bij eenzijdige samenstelling.

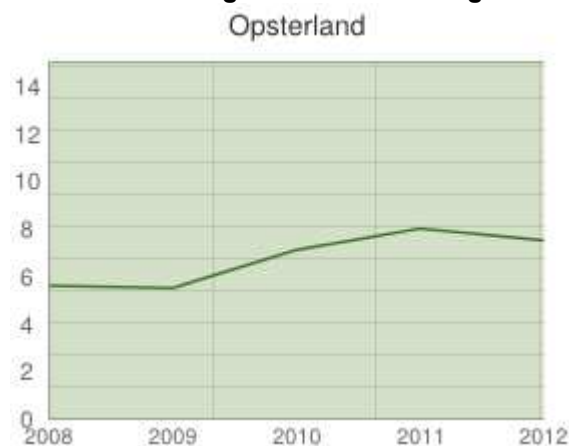
In de onderstaande tabel is de verhouding tussen het aantal bedrijven (vestigingen) en de beschikbare banen weergegeven. Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten. Te zien is een toename van het aantal vestigingen maar een afname van de totale werkgelegenheid. Dit kan worden verklaard door een toenemend aantal zzp'ers en bedrijven die steeds minder personeel in dienst hebben.

Tabel 3. bron: Lisa bestand 2011

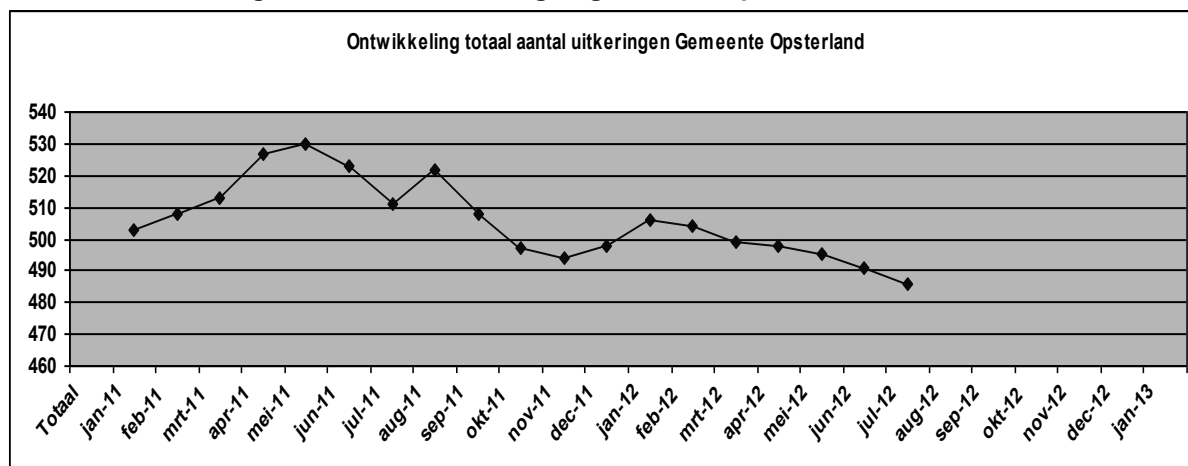
In verhouding tot het aantal banen is de werkloosheid relatief gering. Daaruit valt de voorzichtige conclusie te trekken dat de Gemeente Opsterland qua werkloosheid redelijk recessiebestendig is tot nu toe. Bij het UWV stonden per 31-12-2011 996 niet-werkende werkzoekenden ingeschreven, 5,5% minder dan het jaar daarvoor. Het aantal vacatures in de Gemeente Opsterland nam de afgelopen jaren wel sterk af. Overigens kent de Gemeente Opsterland ook een relatief laag aantal bijstandsgerechtigden.

Tabel 4 Percentage werkzoekenden gemeente Opsterland 2008-2012

Tabel 4. bron: CBS, grafische bewerking NOS.nl

Tabel 4 Ontwikkeling totaal aantal uitkeringen gemeente Opsterland

Tabel 4 Bron: gemeente Opsterland

De relatie met de in- en uitgaande pendel van de beroepsbevolking is niet onderzocht omdat daar geen cijfers op gemeenteniveau over beschikbaar zijn. Wel is bekend dat de uitgaande pendel met name in de hoger opgeleide sector relatief groot is. Het is echter onbekend hoeveel inwoners van de Gemeente Opsterland buiten de regio werkzaam zijn.

Voor een uitgebreide analyse van de bedrijvigheid op de bedrijventerreinen en de samenstelling van de economie verwijzen wij graag naar het achtergronddocument(*1) behorend bij bedrijventerreinenonderzoek van Grontmij.

2.3 Sterkte zwakte analyse

Mede aan de hand van de resultaten van de discussieavond op 22 mei 2012 en de cijfermatige ontwikkelingen is een sterkte/zwakte-analyse gemaakt van de lokale economie. Dit is een hulpmiddel om te bepalen welke strategie het beste is om de werkgelegenheid te versterken. Een opsomming van sterke en zwakke kanten gaat altijd gepaard met enige subjectiviteit. Er is echter voor gekozen om hierbij zoveel mogelijk het perspectief van de ondernemer te kiezen.

Sterkten

- Aanwezigheid en groei in zorgsector
- Hoge kwaliteit woon- en leefomgeving
- Aanwezigheid van zowel grootschalige als kleinschalige bedrijfslocaties
- Diversiteit bedrijfsleven en goede arbeidsmentaliteit
- Lage grondprijzen bedrijventerreinen
- Gunstige ligging tussen A7, N381 en diverse stedelijke gebieden

Zwakten

- Onvoldoende hoogwaardige arbeidsmogelijkheden
- Bereikbaarheid buitengebied (grote afstanden)
- Kwetsbare winkerkernen
- Vertrek jeugd door onvoldoende aansluiting opleiding en werk
- Organisatie ondernemers onderling

¹ Bedrijventerreinenonderzoek Opsterland: achtergronddocument, Grontmij Assen 21 mei 2012.

Kansen

- Verbeteren onderlinge samenwerking lokaal en regionaal
- Kwaliteit dienstverlening en ondernemersklimaat
- Duurzaamheid en innovatie toepassen in agribusiness en industrie
- Meer samenhang aanbrengen in sociaal, toeristisch en economisch beleid
- Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
- Spinnoff van ruimtelijke projecten zoals polderhoofdkanaal, opwaardering Turfroute
- Werkgelegenheid in de zorgsector
- Vrijkomende boerderijen in het buitengebied

Bedreigingen

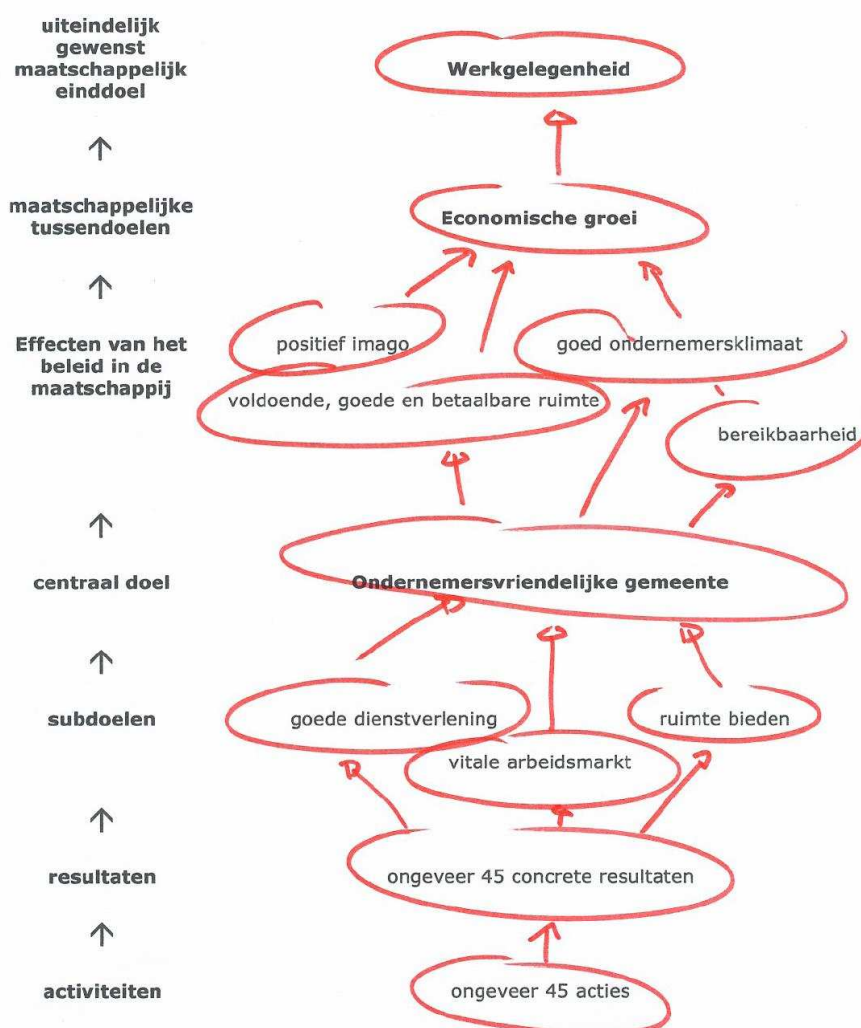
- Vergrijzing en demografische ontwikkeling
- Afname en verandering activiteit van detailhandel in de kernen
- Gevolgen afschaffen melkquotering 2015 voor agrarische sector
- Kwetsbare sectoren zijn de bouw, installatietechniek en logistiek door stagnatie op markt

De gemeente richt het beleid vooral op de sterkten en op de kansen. De zwakten en bedreigingen zijn minder goed door de gemeente te beïnvloeden omdat het veel om nationale of mondiale ontwikkelingen gaat.

3. Gewenste situatie

Het beleidsveld economische zaken is geen nieuw terrein binnen de gemeente Opsterland. Hoewel er op vele fronten aan de economische ontwikkeling van de gemeente wordt gewerkt, is echter wel behoefte aan het leggen van relaties met andere ontwikkelingen binnen de gemeente. Deze beleidsnota is een eerste aanzet om lopende (ruimtelijke) processen op elkaar af te stemmen en een visie voor de toekomst te formuleren. Ook worden de bakens enigszins verzet. Aangezien de gemeente steeds meer taken krijgt op het gebied van sociale zaken en reïntegratie is het belangrijk dat ondernemers ook als werkgevers worden gezien door de gemeente. Daar past een andere benadering bij en goede aansluiting met het reïntegratiebeleid. Door de economische omstandigheden is er ook minder focus op groei, promotie en acquisitie maar meer op behoud van het bestaande, samenwerking en verbetering van het ondernemersklimaat. Het beleid richt zich daarmee meer op de beleidsvelden waar ook daadwerkelijk invloed op kan worden uitgeoefend. In onderstaande doelenboom is schematisch weergegeven op welke wijze de te nemen acties bijdragen aan de subdoelen en het einddoel.

Doelenboom Economisch Beleid Gemeente Opsterland
(schematisch)

Het centrale doel van ons economisch beleid is het stimuleren van de lokale en regionale werkgelegenheid. Dit is een gewenst maatschappelijk einddoel, waar de gemeente indirect invloed op heeft. De gemeente heeft het meeste invloed op het zijn van een ondernemersvriendelijke gemeente. Daaronder zijn drie subdoelen geformuleerd, die bijdragen aan het einddoel.

De subdoelen zijn:

- ruimte bieden
- goede dienstverlening
- vitale arbeidsmarkt

De acties (ca. 45) die aan de subdoelen bijdragen staan in de actielijst. De doelentabel geeft aan welke ambities de gemeente nastreeft en op welke prestatie-indicatoren wij die meten. Ten opzichte van de huidige situatie wil de gemeente verbetering of ten minste behoud realiseren.

3.1 Subdoel ruimte bieden

Het eerste subdoel is ruimte bieden. In de letterlijke betekenis is dat zorgen voor voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en goede infrastructuur.

De verkoop van bestaande kavels blijft natuurlijk de nodige aandacht houden. Hierbij zullen we ook de samenhang zoeken met de verkoop van woningbouwkavels om een tot een gecombineerde aanpak in marketing, promotie en acquisitie te komen.

De eerder genoemde rol van de gemeente in het signaleren van trends en ontwikkelingen in de markt moeten worden benut in het ruimtelijk beleid van de gemeente. Bij ruimtelijke afwegingen moeten ondernemersbelangen in ieder geval bekend zijn en worden afgewogen tegen het economisch en ruimtelijk beleid. Bij kansen en ontwikkelingen op het platteland kan dit een rol spelen. Een voorbeeld is het rapport over "cottage industries" (*2) en de kansen daarvan voor het platteland. In het nieuwe bestemmingsplan buitengebied wordt waar mogelijk ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

Op de digitale snelweg hebben bedrijven de ruimte nodig en daarom wordt minimaal één pilot project in samenwerking met parkmanagement, commerciële partijen en de provincie Fryslan opgezet. Om voldoende ruimte voor starters en kleine bedrijven mogelijk te maken kan er behoefte zijn aan bedrijfsverzamelgebouwen. Wij gaan dit faciliteren door de vraag te inventariseren en naar mogelijke locaties te zoeken in samenwerking met bedrijfsmakelaars.

Een belangrijk project waar wij ook veel economische voordelen van verwachten is de heropening van het polderhoofdkanaal. Het project zit in een positieve fase. Er is sprake van stevig politiek, maatschappelijk en financieel draagvlak. Als alles volgens planning verloopt zal het kanaal rond juli 2015 open zijn voor de pleziervaart. Dit betekent ook kansen voor lokale ondernemers in de toeristische en recreatieve sector. Dit geldt ook voor het project Turfroute.

² Cottage industries, grensverleggend ondernemen voor een economisch vitaal en leefbaar platteland, Kamer van Koophandel Groningen maart 2012.

3.1.1 Detailhandel

Een aantal belangrijke ontwikkelingen bepaalt de toekomst van de detailhandel:

- Veranderend aanbod en winkelbeeld (o.a. internationalisering, filialisering)
- Identiteit en verblijfsklimaat worden meer en meer bepalend
- Sterkere concentratie winkelgebieden treedt op
- Verkeersknooppunten nemen in belang toe
- Beleggers en banken kiezen voor meer zekerheid
- E-commerce wordt steeds belangrijker en is alom aanwezig
- Impact 24-uurs economie neemt toe

Op het gebied van perifere detailhandel heeft de gemeente al jarenlang consequent beleid gevoerd. Slechts bij uitzondering is beperkt perifere detailhandel mogelijk. Het is alleen toegestaan voor een specifiek aantal branches (in auto's, boten, caravans, bouwmaterialen, landbouwwerktuigen en tuinrichtingsartikelen, meubels en woninginrichting) om zich in de periferie te vestigen waarbij voor de laatstgenoemde categorie ook nog geldt dat het qua m² is gemaximeerd. Het hogere doel hiervan is een kwalitatief en compact kernwinkelgebied te behouden. Dit beleid heeft zijn vruchten afgeworpen en daarom zetten wij het onverminderd voort.

Bovenstaande heeft een relatie met en gevolgen voor de twee belangrijke onderstaande ontwikkelingen in Gorredijk, maar ook ondernemers in Ureterp, Beetsterzwaag en de andere kleine kernen moeten met deze ontwikkelingen rekening houden.

Project Gorredijk centrum oost

Met de structuurschets Gorredijk (1994) is het startsein gegeven voor de herstructurering en vernieuwing van het centrum van Gorredijk. De herstructurerings- en vernieuwingsopgave hebben wij bevestigd in het structuurplan Opsterland 2003. Toen zijn ook de eerste schetsen voor herontwikkeling van het gebied Centrum Oost opgesteld. De essentie van die schetsen is dat er gebouwd wordt op private grond en dat de gemeente zich alleen richt op de herinrichting van de openbare ruimte. Het aanbieden van veel gratis parkeergelegenheid kan de onderscheidende factor van Gorredijk zijn.

Bij de verdere planuitwerking bleek dat de verwerving van het voormalige postkantoor een groot struikelblok is. Dat is mede aanleiding geweest om een aantal alternatieve herontwikkelingsmodellen te zoeken. Die modellen hebben wij beschreven in het Masterplan Gorredijk van 2007. De plannen zijn in 2008 geactualiseerd en met de direct betrokken ondernemers en bewoners besproken. Nu ligt er een plan (mei 2012) waarvan de haalbaarheid nog steeds niet duidelijk is. Door de ondernemers van Gorredijk e.o. wordt het plan als zeer belangrijk gezien voor de toekomst van het dorp en de winkelvoorzieningen. Over het project vindt wel afzonderlijke besluitvorming plaats.

In samenhang met het project Gorredijk Centrum Oost zal voor de rest van het centrum (o.a. Hoofdstraat) ook een plan moeten worden gemaakt. Hiervoor worden eerst de ondernemersverenigingen benaderd om te kunnen bepalen wat er moet gebeuren.

Supermarkten

Uit onderzoeksrapporten blijkt dat de aanwezigheid van supermarkten van evident belang zijn voor een goed functionerend centrumgebied. Ons beleid is en blijft er daarom op gericht dat supermarkten zich alleen in het kernwinkelgebied vestigen. Doelstelling is om, samen met de ondernemers en de ondernemersvereniging, plannen te maken en te realiseren die ervoor zorgen dat de kwaliteit van een aantrekkelijk kernwinkelgebied geborgd is.

Vanwege actuele vragen is er in 2012 –vooruitlopend op het nieuwe economisch beleid- een supermarkten"notitie" over Gorredijk gemaakt. Uit de notitie wordt duidelijk dat er in Gorredijk

beperkt ruimte is voor de vestiging van een of twee supermarkten (dit is echter geen distributie planologisch onderzoek). Tegelijkertijd wordt vastgesteld dat die ruimte een gevolg is van verschuivingen in het supermarktlandschap en niet van een uitbreiding van koopstromen. Leegstand zou het gevolg kunnen zijn.

Gorredijk neemt als regionaal centrum een sterke positie in. Uiterst belangrijk daarin is dat drie van de vier supers in het kernwinkelgebied zijn gevestigd. De druk op de vierde supermarkt zal blijven om zich te verplaatsen naar het kernwinkelgebied.

Beetsterzwaag

Door het gevarieerde aanbod van onder andere galeries en speciaalzaken heeft Beetsterzwaag een andere marktpositionering dan bijvoorbeeld Ureterp. In Beetsterzwaag zijn nog veel kansen die kunnen worden benut, door bijvoorbeeld meer verbinding te leggen met het aanwezige bos, kunstroutes, recreatie en toerisme. Ondernemers, belangenverenigingen en bijvoorbeeld boseigenaren zoeken elkaar steeds vaker op en zoeken naar nieuwe concepten die bezoekers naar de winkels brengen. De gemeente volgt deze ontwikkelingen en ondersteunt nieuwe ideeën waar wenselijk en mogelijk.

Ureterp

In Ureterp staat het winkelaanbod onder druk door de eerder genoemde ontwikkelingen. Ook de nabijheid van Drachten en toegenomen mobiliteit van de consument speelt daarbij een rol. Samen met de ondernemersvereniging en de Kamer van Koophandel zoeken we naar mogelijkheden om het Lijteplein en het winkelaanbod aantrekkelijk te houden.

Reclamebelasting

Invoering van een ondernemersfonds in de hele gemeente is niet haalbaar gebleken. Het is nog wel een optie om samen met de ondernemersvereniging een plan te ontwikkelen voor het invoeren van een centrumfonds in Gorredijk of Ureterp waarbij de reclamebelasting als heffingsinstrument wordt gebruikt. Met dit fonds kunnen ondernemers plannen uitvoeren in het centrumgebied. Voorwaarde is wel dat de meerderheid van de ondernemers het plan ondersteunt.

3.1.2 Bedrijventerreinen

Uit recent onderzoek is gebleken dat er op de middellange termijn een tekort aan bedrijfsgrond zal ontstaan, daarom wordt een locatiestudie uitgevoerd waarbij ook herbestemming van leegstand wordt betrokken. De gemeente continueert ook de samenwerking met Smallingerland voor het bedrijventerrein Drachten. Het vestigingsbeleid is en blijft in overeenstemming met regionale afspraken om overaanbod te voorkomen en de kwaliteit op de bestaande terreinen te verhogen. Op bedrijventerrein Overtoom en Drachten-Azeven wordt duurzame samenwerking tussen en met de ondernemers geborgd door te participeren in het Keurmerk Veilig Ondernemen en parkmanagement.

Met het besluit van 6 juni 2011 heeft de gemeenteraad besloten om onderzoek te doen naar de toekomstige vraag naar bedrijventerreinen in Opsterland. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Grontmij uit Assen en Bureau Beleids Onderzoek (BBO) uit Leeuwarden^{(*)3}. De uitkomsten van het onderzoek dienen als basis voor de beslissing of en zo ja waar, wanneer en in welke omvang voor welke doelgroepen een uitbreiding van bedrijventerrein moet worden gerealiseerd. Daarnaast moet de gemeente handvatten krijgen om bestaande (leegstaande) bedrijfspanden beter in de markt te zetten.

³ Bedrijventerreinenonderzoek Opsterland, Grontmij Assen 21 mei 2012

De huidige capaciteit aan nog beschikbare kavels en de leegstaande panden zullen niet toereikend zijn om in de behoefte te voorzien. Door de economisch slechtere periode zal de vraag later ontstaan dan in eerste instantie gedacht. Het zal enkele jaren aan voorbereiding vergen voordat er op een nieuwe uitbreiding daadwerkelijk bedrijvenskavels beschikbaar zijn. In het Grontmij rapport (pagina 32) wordt aangegeven dat de geschatte vraag ook ongeveer 15 hectare (netto) zal zijn, zij het dat deze vraag deels kan worden ingevuld met de nog aanwezige voorraad aan nieuwe kavels (= ca. 3 ha) en leegstaande kavels/gebouwen (= ca. 5 ha). De behoefte aan nieuw terrein komt dus per saldo op circa 7 hectare. Het gaat dan om groei in de sectoren industrie, handel, zakelijke dienstverlening en ict. Ook de zorgsector (grootschalige behandelcentra of wellnesscentra) wordt specifiek benoemd. De vraag zal vooral ontstaan voor Gorredijk Overtoom. Om verdergaande leegstand te voorkomen, komt een bedrijf pas in aanmerking voor een nieuwe kavel wanneer invulling in bestaande (leegstaande) panden niet mogelijk blijkt (uitgifteprotocol op basis van SER-ladder methodiek). De gemeenteraad heeft budget beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van een locatieonderzoek. De leegstaande locatie van Romein beton wordt ook betrokken bij dit onderzoek.

De overige kleinere bedrijventerreinen in Opsterland zijn nagenoeg allemaal vol. Hier is ook geen uitbreidingsruimte meer. Wel zal er indien nodig naar herstructureringsmogelijkheden worden gekeken. De bedrijvenlocatie in Tijnje aan de Warrewei / Riperwei ligt er troosteloos bij. De locatie is ingeklemd tussen woningbouw. Sommige bedrijfspanden staan leeg, andere worden deels gebruikt. Om goede afwegingen te maken tussen ruimtelijke en economische belangen is een integrale visie op de herstructurering van dit terrein nodig.

3.1.3 Agrarische sector

Voor een plattelandsgemeente als Opsterland speelt de agrarische sector zowel in ruimtelijke als in economische zin een belangrijke rol. De gemeente Opsterland speelt met name ruimtelijk (planologisch) in op de veranderingen in deze sector omdat daar het meeste effect mee wordt bereikt. Door ruimte te bieden aan nieuwe ontwikkelingen en deze te verankeren in bijvoorbeeld het nieuwe bestemmingsplan buitengebied faciliteren wij deze sector.

3.1.4 Recreatie en toerisme

De sector recreatie en toerisme levert een grote bijdrage aan de lokale economie in directe en indirecte zin. Er werken veel mensen bij deze bedrijven en bezoekers geven ook de nodige middelen uit in de gemeente en de regio wat goed is voor de horeca en de detailhandel. In het besef dat juist de ruimtelijke kwaliteit en de rust bijdragen aan de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid van Opsterland vermijdt de gemeente ontwikkelingen die daar afbreuk aan doen, maar kiest de gemeente vooral voor het benutten van kansen die goed passen in de omgeving. Zo is bijvoorbeeld de afgelopen jaren enorm geïnvesteerd in het fietspaden netwerk en de overstap- en aanlegplaatsen in de Turfroute.

Het is aan de ondernemers en de gemeente samen om de kansen te benutten en een gezonde toeristische sector te realiseren. Daarbij kijken we vooral naar het bestaande aanbod en daarna naar nieuwe ontwikkelingen. Het toekomstperspectief in relatie tot werkgelegenheid hangt sterk af van ontwikkelingen en projecten (bv. Polderhoofdkanaal, Turfroute etc) in de gemeente en de regio Friese Wouden (Zuid-Oost Friesland).

De gemeenteraad heeft het beleid voor recreatie en toerisme vastgelegd in de nota Kansen Benutten. Het economisch beleid sluit hierbij aan en er wordt bij de uitvoering nauw samengewerkt.

3.1.5 Zorg

De zorgsector beslaat bijna 1/3 van de werkgelegenheid. Dit zal de komende jaren ook nog toenemen. De gemeente wil deze sector goed faciliteren en zoveel mogelijk de ruimte bieden om verder te ontwikkelen. Enerzijds door goed contact te onderhouden met de instellingen, indien gewenst met één vast contactpersoon. Anderzijds door actief mee te denken met hun behoefte aan eventuele uitbreidingen. De gemeente gaat onderzoeken in hoeverre de gemeente sociaal beleid kan afstemmen op de ontwikkelingen in de zorgsector.

3.2 Subdoel goede dienstverlening

Het tweede subdoel van het gemeentelijk beleid is goede dienstverlening. Door onnodige belemmeringen weg te nemen krijgen ondernemers de ruimte om te ondernemen. Om de dienstverlening te verbeteren is een omslag nodig van aanbodgericht werken naar vraaggericht. De gemeente wil dit proces zorgvuldig doorlopen en de organisatie pakt het daarom breed aan met het programmaplan dienstverlening.

Overige acties die bijdragen aan verbetering van dienstverlening zijn deregulering, verdere digitalisering van producten en transparantie over procedures. Hierin wordt ook samenwerking gezocht met de OWO-gemeenten en het bedrijfsleven. Ondernemers worden actief gewezen op subsidiemogelijkheden en relevante netwerken via nieuwsbrieven en de website.

3.2.1 Servicepunt ondernemers

Het belang van ondernemers wordt gezien in hun (indirecte) bijdrage aan werkgelegenheid en leefbaarheid. Goede dienstverlening draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de gemeente voor ondernemers. De gemeente wil toe naar een situatie waarbij wij vraaggericht werken onder het motto "één ondernemer, één plan". Er moet één aanspreekpunt zijn waar de taal van ondernemers wordt gesproken. De twee bedrijfscontactfunctionarissen vormen hierin een cruciale rol en zijn de accountmanagers voor ondernemers. Verdere afhandeling van de diverse producten en vergunningen vindt plaats uiteraard plaats in de organisatie (de backoffice). Maar door een "netwerk achter de schermen" wordt onderlinge afstemming en coördinatie geborgd zodat de ondernemer daar geen last van heeft. Speciale aandacht is er voor de zorginstellingen die samen voor 1/3 van de werkgelegenheid zorgen in de gemeente. De grote instellingen krijgen een vaste contactpersoon (de bedrijfscontactfunctionaris) indien zij daar behoefte aan hebben. Met behulp van de landelijke subsidieregeling "Normenkader voor bedrijven fase 2" hebben wij in kaart gebracht hoe het servicepunt ondernemers in de organisatie wordt geborgd.⁴

De gemeente wacht niet alleen af tot de ondernemer naar de gemeente toe komt, maar de gemeente is ook proactief. Op deze manier wil het gemeentebestuur samen met de ondernemers naar de gemeente kijken.

3.2.2 MKB-onderzoek ondernemersvriendelijke gemeente

Door de maatregelen wil de gemeente stijgen op de lijst van MKB-vriendelijkste gemeente. Dit onderzoek wordt tweejaarlijks uitgevoerd in opdracht van MKB-Nederland. Het geeft nuttige informatie over de wijze waarop ondernemers de dienstverlening ervaren. Vandaar dat veel van de resultaten uit het onderzoek zijn opgenomen in de prestatieindicatoren. In 2011 eindigde Opsterland op de 26e plek van gemeenten in Noord-Nederland. De ambitie is om in 2014 in de top 10 van de lijst te komen.

⁴ Ontwerpschets servicepunt ondernemers, september 2012 Lexnova Groningen iov Gemeente Opsterland.

3.2.3 Contact met het bedrijfsleven

Voor ondernemers en het gemeentebestuur is het van groot belang om regelmatig met elkaar in contact te treden over zaken die ondernemers aangaan. Actuele ontwikkelingen of nieuw beleid kunnen daarbij besproken worden. Er zijn diverse ondernemersverenigingen en vertegenwoordigingen van bepaalde sectoren. De gemeente vindt de samenwerking en het overleg met de ondernemers belangrijk en daarom wordt regelmatig ambtelijk en bestuurlijk met de ondernemersverenigingen overlegd.

Bedrijfsbezoeken

Een ander belangrijk instrument voor het onderhouden van de contacten en kennis maken met bedrijven is het afleggen van bedrijfsbezoeken. Naast dat het voor de bestuurders leerzaam en interessant is om eens een 'kijkje in de keuken' te nemen bij een bedrijf, is het een goede gelegenheid om de ondernemer aan het woord te laten. Deze krijgt de gelegenheid om zijn wensen en ambities te bespreken met het college. De belangrijkste redenen om bedrijfsbezoeken te organiseren zijn:

- kennis maken met het bedrijf en de ondernemer daarachter;
- meer te weten komen over het bedrijfsleven in de Opsterland;
- ontwikkelingen in de gemeente Opsterland bespreken;
- achterhalen hoe de ondernemers denken over de kwaliteit van beleid en service van de gemeente;
- wensen/problemen signaleren, zowel bedrijfstechnisch als in het contact met de gemeente;

Om het contact met de ondernemers van de Opsterland te onderhouden legt het college van B&W periodiek (ca. 4 keer per jaar) bedrijfsbezoeken af. Daarnaast legt de portefeuillehouder individuele bezoeken af. De bedrijfscontactfunctionaris zorgt voor de voorbereiding en ondersteuning ter plaatse en gaat zelf ook regelmatig bij bedrijven langs.

3.2.4 Inkoop en aanbesteding

De gemeente Opsterland koopt jaarlijks voor ca. € 67 miljoen in, waarvan ongeveer € 29 miljoen beïnvloedbaar is (waarbij keuze is in de aanbieder). Voor lokale ondernemers kan dit veel werk opleveren. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid zal verder worden geharmoniseerd in het kader van de OWO-samenwerking en de nieuwe Aanbestedingswet. Weliswaar met behoud van "couleur locale" maar dit betekent voor ondernemers mogelijk dat de volumes groter worden en er vaker openbaar of Europees moet worden aanbesteed. Om hier aandacht voor te vragen is er in oktober 2012 een speciale bijeenkomst georganiseerd.

De gemeente wil "MKB-vriendelijk" inkopen maar wel binnen de geldende (Europese)wet- en regelgeving. Dit betekent evenredige kansen voor lokale partijen en actieve uitnodigingen voor het uitbrengen van offertes. Maar ook voor ondernemers ligt hier een taak want zij moeten voldoende bekend zijn bij de gemeente en onderling samenwerken om opdrachten aan te nemen. De gemeente gaat openbare aanbestedingen beter onder de aandacht brengen via de website of andere media. De gemeente hanteert als stelregel dat bij onderhandse aanbestedingen altijd minimaal één ondernemer uit de eigen gemeente wordt benaderd voor het uitbrengen van een offerte.

3.3 Subdoel vitale arbeidsmarkt

Het derde subdoel bevat maatregelen die bijdragen aan het functioneren van de lokale arbeidsmarkt. Maar de arbeidsmarkt stopt niet bij de gemeentegrens en daarom is het beleid aanvullend op regionaal beleid. Het sociale en economische beleid is gericht op duurzame werkgelegenheid. Dat heeft betrekking op zowel de duur van arbeidsovereenkomsten als op de aard van de werkzaamheden.

Duurzaamheid

We willen de transitie stimuleren naar maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen. Daarom zijn wij blij met het initiatief van de Ondernemerskring Opsterland en de Burgemeester Harmsmaschool om een project te organiseren rond duurzaam ondernemen op de lokale arbeidsmarkt. Ook het succesvolle koploperproject wordt door de gemeente in samenwerking met ondernemers voortgezet. Wij stimuleren ondernemers om duurzaam en innovatief te ondernemen door zoveel mogelijk gebruik te maken van regionale voorzieningen, subsidiemogelijkheden en door te verwijzen naar de juiste instanties. De gemeente adviseert en stimuleert dit proces door ook zelf het goede voorbeeld te geven.

Arbeidsmarkt

Knelpunten op de arbeidsmarkt zijn een tekort aan (technisch) hoger opgeleid personeel en gespecialiseerd personeel in bepaalde sectoren in de land- en tuinbouw. Het is van belang om vraag en aanbod hierbij op elkaar af te stemmen. Vaak is het ook onbekendheid van studenten of werkzoekenden wat er allemaal mogelijk is in het gebied.

De afstand tussen Opsterland en de steden waar veel hogere beroepsopleidingen of universitaire studies worden verzorgd kan helaas niet worden verkleind. Wel kan er worden gekeken of er voldoende draagvlak is voor opleidingen op locatie. Door regionale opleidingscentra kunnen opleidingen op maat worden verzorgd in samenwerking met het bedrijfsleven.

Samenwerking tussen de opleidingscentra en het bedrijfsleven kan door de gemeente worden gestimuleerd door het organiseren van een bijeenkomst of op andere wijze de partijen bij elkaar brengen en ambtelijk te faciliteren. Er zijn wellicht meer mogelijkheden voor begeleiding en opleiding van starters of snelle groeiers.

Door de ontwikkelingen op de re-integratiemarkt en een uitbreiding van de gemeentelijke taken op basis van de aangekondigde nieuwe Participatiewet gaan we ondernemers nog meer benaderen als werkgever. De gemeente bemiddelt actief tussen doelgroepen werknemers en werkgevers in het kader van reïntegratie met behulp van een accountmanager. De driehoek tussen onderwijs, overheid en ondernemers moet beter op elkaar worden afgestemd door middel van concrete projecten. We willen graag een uitbreiding van het aantal stageplekken en leerwerkbedrijven. Daarvoor gaat de gemeente actief bedrijven benaderen in samenwerking met de ondernemersverenigingen.

4. Uitvoering

De gemeente houdt vast aan de bestaande economische verbindingen en gaat de niet-economische verbindingen versterken. Dit betekent dat de gemeente t.o.v. het beleid in de voorgaande jaren bijvoorbeeld minder inzet op het aantrekken van nieuwe bedrijven, maar nog wel goed blijft schakelen met de andere spelers op het economische terrein (KvK, Provincie, etc.) om de bestaande bedrijven optimaal te faciliteren.

Omdat de gemeente niet op alle factoren invloed heeft, richt de gemeente zich op die zaken waar wij daadwerkelijk invloed op kunnen uitoefenen. We gaan meer aandacht geven aan de integratie van economisch beleid binnen de niet-economische beleidsterreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, sociale zaken, recreatie en toerisme en binnen de interne bedrijfsvoering.

4.1 Samenwerking

Samen met de ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven zoeken naar mogelijkheden en oplossingen om de werkgelegenheid te bevorderen. Waarbij de gemeente de blik niet alleen naar binnen richt maar ook naar buiten. Niet alleen als organisatie (denk aan de omslag van aanbodgericht naar vraaggericht) maar ook als partner naar de regio vanuit het besef "samen kunnen we meer!".

Om effectief de economische opgaven van de regio en Fryslân aan de slag te gaan is een samenhangend pakket van maatregelen nodig. Deze maatregelen zijn in te delen in drie niveaus die onderling nauw met elkaar verweven zijn. In de regio wordt onderscheiden:

1. Structuurversterking door inzet op speerpuntsectoren, ondersteuning van de pieken in de regionale economie;
2. Generieke versterking van individuele ondernemers: verbetering van de kwaliteit van ondernemerschap en innovatiekracht;
3. Versterking van het algehele vestigingsklimaat als randvoorwaarde voor economische groei.

De gemeente richt zich met name op 3. en in mindere mate op 2. en 1. De invloed van de lokale overheid is daar ook minder. Van groot belang is dat het beleid aanvullend en versterkend is op regionaal, provinciaal en landelijk beleid. Als voorbeeld: het topsectoren beleid. De gemeente hoeft hier geen nader beleid op te formuleren maar moet wel ondernemers die in de topsectoren passen helpen om mee te gaan in die ontwikkelingen. Concreet komt dat neer op doorverwijzen, informeren en verbindingen leggen. Zo kan de gemeente ook ondernemers helpen bij projecten die binnen de A7 Westergozone passen.

Belangrijke schakel is het ondernemersplein Fan Fryslan welke een verbindende factor vormt tussen overheid en bedrijfsleven. Het lokale beleid is daarmee ook complementair aan bijvoorbeeld de streekagenda die de regionale koers bepaald om te kunnen passen in de Europese structuurfondsen tot 2020. Samen optrekken is hierbij het devies!

4.2 Middelen

Het beleid wordt binnen de bestaande financiële kaders uitgevoerd. De gemeentelijke inzet bestaat voor het grootste deel uit menskracht (ca. 2fte) en voor een deel uit financiële middelen. Programma 3 Wonen en werken, thema werken bestaat uit de volgende onderdelen:

<i>Promotie gemeente, beurzen</i>	16.393
<i>Werkgelegenheid</i>	18.579
<i>Deelname A7 zone</i>	37.468
<i>Convenant A7 zone</i>	37.500
<i>Totaal</i>	109.940

Het grootste deel van het budget is bestemd voor het convenant A7 zone. Wanneer het convenant van A7Westergo afloopt (eind 2013) zal afzonderlijke besluitvorming plaatsvinden over een mogelijk vervolg in samenwerking met de convenantpartners.

Wanneer nieuwe maatregelen of projecten financiële middelen nodig hebben wordt daar afzonderlijk over besloten maar wel in lijn met het economisch beleid.

4.3 Actiegericht

In de reeds genoemde actietabel (bijlage 1) staan alle acties opgesomd die bijdragen aan de drie subdoelen. De actietabel is tevens een handvat en een sturingsmiddel voor de uitvoering. De gemeente houdt rekening met de prioriteiten zoals die door de ondernemersverenigingen en raadsleden zijn aangegeven. Zo geeft de gemeente ten eerste aandacht aan de acties met prioriteit en ten tweede aan de acties waar resultaten langer op zich laten wachten. In de doelentabel (bijlage 2) staan de doelen en ambities weergegeven. Aan de hand hiervan worden ook de prestaties worden gemeten.

4.4 Monitoren en evalueren

De doelentabel laat duidelijk zien wat de huidige situatie is en welke waarde we nastreven. De "S" van SMART is voor de streefwaarde nog niet zo specifiek als de gemeente zou willen, omdat we nog weinig ervaring hebben met deze manier van werken en meten. Voor alle indicatoren streeft de gemeente naar een verbetering, maar de exacte mate van verbetering kunnen we pas na verloop van tijd realistisch inschatten. Hier staan de "S" en de "R" van SMART elkaar nog in de weg.

De SMART-indicatoren maken het mogelijk om het beleid op eenvoudige wijze te monitoren en evalueren. De bronnen van de indicatoren zijn bestaande jaarlijkse of tweejaarlijkse rapporten of onderzoeken wat zeer doelmatig maakt om het beleid aan de hand van de SMART-indicatoren te evalueren. Het beleid zal in ieder geval over twee jaar (eind 2014) op deze wijze worden geëvalueerd.

Bijlage 1 Actietabel

Acties		Resultaten (de SMART-indicatoren)		Meetmiddel
NR.	Prioriteit*	Subdoel voldoende ruimte voor ondernemers		
1	**	Bemiddelen of adviseren bij vrijkomende panden, door mogelijke kandidaat gebruiker zoeken of een bemiddelaar inschakelen	Bij 2 leegstaande panden	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
2	**	Winkeliers in centrum behoeden voor oneigenlijke concurrentie door toedoen gemeente.	0 winkels buiten kernwinkelgebieden toestaan	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
3	**	Herstructurering van centrum Gorredijk door uitvoeren van project Gorredijk centrum oost	Start in 2013 of 2014	Voortgangsrapportages project
4	*	Mogelijkheden onderzoeken van bedrijfsverzamelgebouwen voor startende ondernemers	go/no go beslissing o.b.v. afgerond onderzoek eind 2013	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
5	*	Aandacht geven aan starters en informatie overdragen	1 startersbijeenkomst per jaar	Deelnemers vragen naar beleving
6	*	Vraagbundeling stimuleren met 1 pilotproject met breedband (glasvezel) in 2013	in 2013 zijn 6 bedrijven aangesloten op glasvezel	Verslag door leverancier
7	*	Uitbreiden van parkeermogelijkheden in Beetsterzwaag door aanleg extra parkeerplaatsen	25 extra parkeerplaatsen	Rapportage gemeentebedrijf
8	*	Uitbreiden van parkeermogelijkheden in Beetsterzwaag door aanpassen blauwe zone	Blauwe zone is uitgebreid in 2014	Rapportage gemeentebedrijf
9		Aandacht voor nieuw gevestigde ondernemers	1 bijeenkomst voor nieuw gevestigde ondernemers per jaar	Deelnemers vragen naar beleving
10		Promotie en acquisitie grondverkoop	1,5 tot 2 ha verkocht per jaar	Jaarrekening (paragraaf grondbeleid)
11		Deelname aan gemeenschappelijke regeling bedrijventerrein Drachten A7 en actief bijwonen van de relevante overleggen; zowel ambtelijk, directieraad als Algemeen Bestuur.	10 keer per jaar	Begroting en jaarverslag bedrijvenpark
12		Stimuleren parkmanagement	2 goed functionerende parkmanagement organisaties: op Drachten Azeven en Overtoom	Jaarverslag parkmanagement organisaties
13		Overtoom en Drachten-Azeven hercertificeren voor Keurmerk Veilig Ondernemen	2 keer Keurmerk Veilig Ondernemen verworven (in 2014)	Twee keer KVO certificaat in 2014
14		Adequate uitvoering van beheer en onderhoudstaken volgens onderhoudsplan.	Vermindering van klachten over openbaar gebied bedrijventerreinen van 31% naar 25%, in 2014 t.o.v. 2012.	Enquete KVO 2014
15		Locatiestudie voor uitbreiding van bedrijventerreinen	Locatiestudie gereed in 2013	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
16		Keuze maken voor locatie uitbreiding bedrijventerreinen obv locatiestudie	Keuze gemaakt in 2014	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
17		Visie op herstructurering bedrijvenlocatie Tijnje maken	2013 en 2014	Rapportage

18		Gemeente gaat carpoolplaatsen upgraden	In 2014 20 carpoolplaatsen gereed.	Rapportage gemeentebedrijf
19		Reclamebelasting in winkelkern invoeren t.b.v. invoeren ondernemersfonds in winkelkern.	1 kern in 2013 (Gorredijk of Ureterp)	Evaluatie EZ + Verslag van ondernemersverenigingen
20		Deelname regionale bestuurlijke platforms (Bestuurlijke samenwerking)	2 bijeenkomsten / besprekingen per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
21		Promotie gemeente en ondernemers uit Opsterland door beursdeelname	Opsterlandplein tijdens BCD Leeuwarden 2013 en 2014	Evaluatie BCD + Evaluatie EZ beleid
22		Promotie gemeente en ondernemers uit Opsterland door bezoek van BCF aan beurzen	3 bezoeken aan beurzen per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
23		Plan maken voor detailhandel (hoofdstraat e.o.) Gorredijk in samenwerking met ondernemers en KvK.	In 2014 een concreet actieplan voor winkeliers in Gorredijk	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
24		Gemeente neemt deel aan A7 Westergozone	alle subsidies van A7 Westergo zijn beschikbaar voor ondernemers uit Opsterland	Jaarverslag projectbureau A7 Westergo
Subdoel goede dienstverlening				
25	**	B&W bezoeken bedrijven	4 bedrijfsbezoeken per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
26	**	Servicepunt ondernemers implementeren.	80% van de ondernemers heeft per onderwerp (plan, probleem of aanvraag) met 1 of 2 ambtenaren contact. 10% met drie en 10% met vier in 2015.	MKB onderzoek 2 jaarlijks
27	**	Verminderen van de administratieve lasten.	2 producten of diensten worden vereenvoudigd of afgeschaft, of krijgen een kortere doorlooptijd.	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage) + eventueel aanvullend eigen rapportage
28	**	Stimuleren van MKB vriendelijk inkopen door informatieoverdracht over werken voor de overheid en aanbestedingen	1 keer bijeenkomst voor 25 ondernemers, in samenwerking met KvK	Inkoopscan (percentage bestedingen aan lokaal MKB inzichtelijk maken)
29	**	Stimuleren van MKB vriendelijk inkopen door bieden van informatie of zelfs een kennisvoorsprong aan lokale ondernemers over lokale opdrachten.	Op de gemeentewebsite komt een aanbestedingskalender met de actuele inkooptrajecten	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
30	*	De gemeente praat als organisatie met één mond richting ondernemers	0 keer per jaar een klacht van een ondernemer over tegenstrijdige communicatie	Klachtenregistratie
31	*	Ondernemers actief wijzen op subsidiemogelijkheden (deel I)	2 keer per jaar aandacht in nieuwsbrief	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
32	*	Voldoende menskracht direct inzetbaar houden voor uitvoering economisch beleid	1,89 FTE (ca. 2600 uur) per jaar	Begroting en jaarrekening gemeente
33	*	Gemeente verzendt digitale nieuwsbrief aan alle ondernemers	Minimaal 6 keer per jaar nieuwsbrief	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
34		Portefeuillehouder en BCF bezoeken bedrijven	8 bedrijfsbezoeken per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
35		Bijeenkomst tussen politiek en bedrijfsleven	1 bijeenkomst per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)

36		BCF denkt mee met ondernemers en reikt mogelijkheden aan	8 besprekingen met ondernemers en/of ontwikkelaars per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
37		Toepassen van een systeem om zaakgericht te werken om onjuiste informatie verstrekking te voorkomen.	MyCorsa (intern informatiesysteem) wordt in 2013 gebruikt door alle 20 medewerkers die direct met ondernemers te maken hebben.	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
38		Bij dienstverlening aan ondernemers rekening houden met kenmerken doelgroep	Rapportcijfer 7 als score bij "begrip voor ondernemers"	MKB onderzoek 2 jaarlijks + klachtenregistratie
39		Ondernemers actief wijzen op subsidiemogelijkheden (deel II)	6 keer per jaar Informatie op website aanpassen of toevoegen	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
40		De EZ medewerkers van verschillende overheden (provincie / regio / OWO) stemmen gezamenlijke acties af en leren van elkaar.	2 keer per jaar ambtelijk overleg	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
41		Digitaliseren van vergunningen door invoeren van e-herkenning voor bedrijven (DigiD)	2 extra producten of diensten worden digitaal verkrijgbaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
42		Gemeente aansluiten op Europese informatieuitwisseling website voor ondernemers, het IMI systeem.	Ondernemers uit andere lidstaten worden niet belemmerd door lokale overheid. Er komen 0 klachten over niet-voldoen aan Europese richtlijnen door de gemeente	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
43		Gemeente scant op verordeningen die belemmerend kunnen zijn voor interne markt.	Ondernemers uit andere lidstaten worden niet belemmerd door lokale overheid. Er komen 0 klachten over niet-voldoen aan Europese richtlijnen door de gemeente	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
Subdoel vitale arbeidsmarkt				
44	**	Verbeteren van de binding van scholieren aan de lokale arbeidsmarkt door uitvoeren van project duurzaamheid van Ondernemerskring Opsterland en Burg. Harmsmaschool.	Projectresultaten bekend in 2013	Jaarverslag A7 Westergo
45	*	Werkgevers informatie geven over bedrijfsbeëindiging of opvolging (samen met KvK) door aandacht in nieuwsbrief of op een bijeenkomst	1 keer per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
46		Adviseren van werkgevers of bemiddelen tussen werkgevers en doelgroepen van werknemers	2 werkgevers per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
47		De gemeentelijk adviseur werkgevers bezoekt werkgevers voor bemiddeling werkzoekenden WWB	40 werkgevers per jaar	Rapportage sociale zaken
48		Gemeente en ondernemers werken samen aan duurzaam ondernemen	Voortzetten koploperproject	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)
49		Werkgevers benaderen voor extra stageplekken	8 werkgevers per jaar	Evaluatie EZ beleid (eigen rapportage)

* Prioriteit is vermeld door * of twee ** op basis van de reacties van ondernemersverenigingen en raadsleden waarbij twee ** betekent: hoogste prioriteit of meerdere keren genoemd.

Bijlage 2 Doelentabel

Nr	(sub)doel	SMART-indicator	Huidige situatie	Hoe wordt de SMART-indicator gemeten?
1	Ruimte bieden	Aantal bedrijfsvestigingen	2460	Kamer van Koophandel
2	Ruimte bieden	Aantal nieuwe inschrijvingen/bedrijfsvestigingen	213 (2011)	Kamer van Koophandel
3	Ruimte bieden	Aantal opgeheven bedrijfsvestigingen	101 (2011)	Onderzoek Grontmij blz 31 (2012)/ KvK
4	Ruimte bieden	De vraag naar bedrijfsruimte in hectares	1,5-2 ha	Nog te onderzoeken in 2014
5	Ruimte bieden	Aantal ondernemers uit Opsterland dat aanvraag doet bij projectbureau	3 (2012)	Jaarverslag projectbureau A7
6	Ruimte bieden	Aantal verkochte m2 bedrijfsgrond per jaar	0,2 (excl. A7-Zuid)	Jaarrekening gemeente
7	Ruimte bieden	Het verschil tussen het aanbod vrij uitgeefbare bedrijfsruimte en de vraag in ha	7 ha - 2 ha = 5 ha	Nog te onderzoeken in 2014
8	Ruimte bieden	Starters kunnen makkelijk bedrijfsruimte vinden	1 (Ureterp)	Vraag uitzetten bij plaatselijk belang
9	Ruimte bieden	Structurele leegstand is lager dan 2 ha	1-2 ha (frictie)	Grontmij onderzoek
10	Ruimte bieden	De gemiddelde huurprijs van bedrijfsruimte blijft gelijk of stijgt	30-45 euro per m2 per jaar	DTZ onderzoek
11	Ruimte bieden	Samenwerking en cohesie onder ondernemers op bedrijventerrein	50	Aantal leden SPRD
12	Ruimte bieden	Bedrijventerreinen schoon, heel en veilig: percentage ondernemers dat aangeeft niet tevreden te zijn over beheer en onderhoud op Overtoom en A7 Zuid samen	31% (zuid) en 36% (overtoom) (2010) gem. 33%	Plan van aanpak en evaluatie KVO
13	Ruimte bieden	Bedrijventerreinen schoon, heel en veilig: aantal meldingen bij politie Overtoom + A7 Zuid samen	25 (zuid) en 84 (overtoom) 109 x (2010)	Plan van aanpak en evaluatie KVO
14	Goede dienstverlening	Ondernemers uit andere gemeenten geven een oordeel. Positie van Opsterland op ranglijst van Friese gemeenten	11	MKBBeterMeter
15	Goede dienstverlening	Ondernemers uit andere gemeenten geven een oordeel. Positie van Opsterland op ranglijst van 240 Nederlandse middelgrote gemeenten	78 (van de 240)	MKBBeter Meter

16	Goede dienstverlening	positie van Opsterland op ranglijst MKB-vriendelijkste gemeente, van 418 Nederlandse gemeenten	in 2011: 96 (van de 418) in 2008: 197	MKBBeterMeter
17	Goede dienstverlening	Overall positie van Opsterland op ranglijst MKB-vriendelijkste gemeenten, van alle Friese gemeenten	12 (2008 was ook 12)	MKBBeterMeter
18	Goede dienstverlening	Positie van Opsterland op ranglijst tevredenheid, van alle Friese gemeenten	15	MKBBeterMeter
19	Goede dienstverlening	Gemiddeld rapportcijfer van de eigen ondernemers over het ondernemersklimaat	6,7	MKBBeterMeter
20	Goede dienstverlening	Overall positie van Opsterland op ranglijst dienstverlening van alle Friese gemeenten	15	MKBBeterMeter
21	Goede dienstverlening	Positie van Opsterland op ranglijst van alle Friese gemeenten prijs/kwaliteitsverhouding gemeentelijke lasten	6	MONITOR LOKALE LASTEN 2010, Kamer van Koophandel Noord-Nederland, 2010
22	Goede dienstverlening	Gemeentelijke lastendruk (OZB, rioolheffing) scoort voor alle acht voorbeeldbedrijven (kleine industrie, groo-metaalbedrijf, bouwbedrijf, garage, middelgrote winkel, cafe, camping en middelgroot kantoor) onder het gemiddelde voor Noord-Nederland.	Onder gemiddeld	MONITOR LOKALE LASTEN 2010, Kamer van Koophandel Noord-Nederland, 2010
23	Goede dienstverlening	Toeristenbelasting in Opsterland blijft gelijk	Bestaand tarief	MONITOR LOKALE LASTEN 2010, Kamer van Koophandel Noord-Nederland, 2010
24	Goede dienstverlening	Leges bouwvergunning in Opsterland blijft onder het gemiddelde voor Fryslan voor alle vijf bouwsommen.	Onder gemiddeld	MKBBeterMeter
25	Goede dienstverlening	Score van Opsterland op schaal 1-10 vergunningverlening. Gemiddelde score in Friesland is 6,3 Nederlandse gemeenten scoren gemiddeld 5,9	6,5	MKBBeterMeter
26	Goede dienstverlening	Score van Opsterland op schaal 1-10 veiligheid. Gemiddelde score in Friesland is 6,9 Nederlandse gemeenten scoren gemiddeld 6,7.	6,9	MKBBeterMeter
27	Goede dienstverlening	Score van Opsterland op schaal 1-10 snelheid van betalen. Gemiddelde score in Friesland is 6,7. Nederlandse gemeenten scoren gemiddeld 6,4.	6,8	MKBBeterMeter
28	Goede dienstverlening	Percentage facturen dat is betaald binnen 60 dagen, van de ondernemers die de afgelopen 2 jaar wel eens een opdracht voor de gemeente Opsterland hebben uitgevoerd	86%	MKBBeterMeter Eigen vraag van Opsterland.

29	Goede dienstverlening	Percentage ondernemers dat vindt u dat de gemeente zich voldoende inspant voor eigen ondernemers bij de uitbesteding van werk door de gemeente.	33%	MKBBeterMeter
30	Goede dienstverlening	Ondernemers vinden zich voldoende betrokken bij het ontwikkelen van gemeentelijk beleid	60%	MKBBeterMeter
31	Goede dienstverlening	Percentage ondernemers uit Opsterland dat de afgelopen 2 jaar wel eens een opdracht voor de gemeente Opsterland heeft uitgevoerd	24%	Inkoopscan (nog te ontwikkelen, medio 2013)
32	Goede dienstverlening	Percentage van totale som aan opdrachten gegund aan lokale ondernemers (benchmark: landelijk gemiddeld ...%)	Nog niet bekend	Inkoopscan (nog te ontwikkelen, medio 2013)
33	Goede dienstverlening	Aantal klachten van ondernemers die bij gemeente belemmeringen hebben ervaren	0 klachten	Eigen meting
34	Vitale arbeidsmarkt	Onderwijs en arbeidsmarkt werken goed samen. Aantal stageplaatsen gerealiseerd in Opsterland.	Nog niet bekend	UWV Werkbedrijf
35	Vitale arbeidsmarkt	Bruto arbeidsparticipatie	69,30%	CBS
36	Vitale arbeidsmarkt	Aantal bijstandgerechtigden (Aantal WWB + WIJ)	470	LISA werkgelegenheidsregister
37	Vitale arbeidsmarkt	Werkloosheidspercentage	6,8% (2011)	CBS
38	Vitale arbeidsmarkt	Werkgelegenheid (aantal fulltime en parttime banen)	10910 (2011)	UWV Werkbedrijf
39	Vitale arbeidsmarkt	Aantal niet-werkende werkzoekende jongeren	82 (april 2012)	Werkgelegenheidsonderzoek provincie Fryslan
40	Vitale arbeidsmarkt	Aantal banen <15 uur	7559 (2011)	Werkgelegenheidsonderzoek provincie Fryslan
41	Vitale arbeidsmarkt	Afname krimp werkgelegenheid	-2,10%	Kamer van Koophandel
42	Vitale arbeidsmarkt	Aantal leerbedrijven in Opsterland	514	UWV Werkbedrijf